

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Autonomy, innovation and security: EU strategies for Aerospace and Defence

Summary

EU Clusters Talks
17 April 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Autonomie, inovace a bezpečnost: Strategie EU pro letectví a obranu

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform zorganizovala přednášku EU Clusters Talk, která proběhla 17. dubna 2024 a jejímž cílem bylo představit evropskou obrannou průmyslovou strategii a přechodovou cestu pro letectví a kosmonautiku a diskutovat se zástupci klastrů o její implementaci a aktivitách průmyslu.

Program přednášky:

Moderátor: Chris Burns

1. ECCP novinky
2. Evropská obranná průmyslová strategie
Paola Sartori, politická úřednice, DG DEFIS, Evropská komise
3. Přechodová cesta pro letectví a kosmonautiku
Alina Andreea Papuc, politická úřednice, DG DEFIS, Evropská komise
4. Panelová diskuze
Flavio Fusco, technický výbor, Italian National Aerospace Technology Cluster (CTNA)
Goran Basarac, prezident, Croatian Defense Industry Competitiveness Cluster
Mélanie Durth, manažerka výzkumu a vývoje, Andalucia Aerospace Cluster
Niklas Schilling, manažer pro mezinárodní záležitosti, *European Aerospace Cluster Partnership (EACP)*
5. Možnosti financování

Klíčová sdělení

- Přechodová cesta pro letecký průmysl se ubírá správným směrem, ale je potřeba více uznat roli klastrů.
- Letecký a obranný sektor procházejí digitální transformací, ale malé a střední podniky mají potíže držet krok kvůli potřebným investicím a organizačním strukturám.
- Mezisektorová spolupráce a zaměření na koncové uživatele jsou zásadní pro zajištění skutečných inovací v ekosystému.
- Letecký sektor trpí rozsáhlým nedostatkem kvalifikovaných pracovníků.
- Pro zlepšení procesů veřejných zakázek by členské státy měly zlepšit standardizaci.

1. ECCP novinky

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

- Registrace na [Evropskou klastrovou konferenci](#), 7. – 8. května 2024
- Pozvánka na [Clusters meet Regions Graz](#), 18. – 19. červen 2024
- Registrace na [EU – Taiwan Matchmaking Event](#), Německo, 10. – 12. června 2024
- Registrace na [EU – South Med Matchmaking Event](#), Německo, 11. – 13. června 2024

- [Konzultace](#) k bílé knize EK o podpoře výzkumu a vývoje technologií dvojího užití do 30. dubna 2024
- [Výzva k přijímání závazků](#) v rámci Cesty k přechodu na mobilitu.

2. Evropská obranná průmyslová strategie

Paola Sartori, politická úřednice, DG DEFIS, Evropská komise

Paola Sartori poskytla přehled o Evropské obranné průmyslové strategii, která byla významně ovlivněna geopolitickým kontextem po ruské agresii proti Ukrajině. Evropská unie zavedla řadu nouzových opatření zaměřených na podporu obranného průmyslu. Tato opatření jsou navržena tak, aby podpořila spolupráci členských států při společném zadávání veřejných zakázek a podpořila průmysl ve zvyšování výrobních kapacit, zejména v oblasti munice.

Strategie představuje posun od krátkodobých nouzových opatření k více strukturovanému a udržitelnému přístupu, který má zajistit dlouhodobou obrannou připravenost, s důrazem na průmyslové schopnosti. Je strukturována kolem čtyř hlavních pilířů:

1. **Poptávka:** To zahrnuje zvýšení koordinace a transparentnosti mezi členskými státy za účelem optimalizace jejich investic do obrany.
2. **Nabídka:** Cílem je zajistit nepřetržitou dostupnost obranných produktů, prostřednictvím opatření na snížení rizika investic pro zvyšování produkce a regulačních úsilí na zajištění bezpečnosti dodavatelských řetězců.
3. **Začlenění obranné průmyslové připravenosti:** Tento pilíř si klade za cíl integrovat význam obrany napříč různými politikami a programy EU, přičemž se zaměřuje na financování a potřeby dovedností.
4. **Využití partnerství pro zvýšení připravenosti a odolnosti:** Strategie zdůrazňuje posílení vztahů s Ukrajinou a prohloubení spolupráce s NATO.

Strategie vycházela z podnětů získaných z širokého konzultačního procesu se zástupci obranného průmyslu, členskými státy, finančním sektorem a think tanky. Budoucí hodnocení budou využívat definované indikátory k monitorování pokroku v klíčových oblastech, jako jsou společné nákupy a investice, v souladu se strategickým cílem silné a odolné evropské obranné schopnosti do roku 2035.

3. Přechodová cesta pro letectví a kosmonautiku

Alina Andreea Papuc, politická úřednice, DG DEFIS, Evropská komise

Alina Andreea Papuc poskytla aktuální informace o vývoji přechodové cesty pro letecký sektor, která vychází z revidované průmyslové strategie z roku 2021. Hlavním cílem této cesty je usnadnit zelenou a digitální transformaci a zvýšit odolnost leteckého ekosystému. Tato iniciativa je výsledkem spolupracujícího procesu spoluvytváření s širokou škálou zúčastněných stran. Byly uspořádány veřejné konzultace a tematické workshopy, které prohloubily diskuse o odolnosti, zelené a digitální transformaci a konkurenceschopnosti.

EU má strategický zájem na leteckém ekosystému s cílem být globálně konkurenceschopná v oblasti civilního letectví a kosmonautiky. Ekosystém je velmi rozmanitý, s mnoha malými a středními podniky (SME), které tvoří přibližně 80 % civilního leteckého sektoru. Výsledky veřejných konzultací ukazují roli tohoto průmyslu jako inovátora a poptávku po větší podpoře

pro SME a start-upy. Byla také vznesena žádost o celoevropská povinná opatření k zajištění spravedlivé konkurence, přičemž odolnost byla klíčovým tématem.

Nadcházející přechodová cesta pro letecký sektor se zaměří na několik klíčových oblastí:

- **Regulace a veřejná správa:** Zajištění, aby ekosystém těžil z existujících rámců, při současném snižování regulační zátěže.
- **Odolnost:** Posilování dodavatelských řetězců, snižování závislostí a zlepšování přístupu ke kritickým surovinám.
- **Zelená transformace:** Zaměření na dekarbonizaci, obnovitelné energie, udržitelná letecká paliva, cirkulární ekonomiku a ekodesign.
- **Digitální transformace:** Zavádění společných digitálních standardů, posilování kybernetické bezpečnosti a integrace umělé inteligence na podporu efektivity a bezpečnosti.
- **Konkurenceschopnost:** Důraz na výzkum a inovace a podporu aktivit prostřednictvím potřebné infrastruktury.
- **Sociální dimenze:** Posilování dialogu a koordinace se sociálními partnery, s velkým důrazem na dovednosti a připravenost pracovní síly.

Přechodová cesta bude zakončena výzvou k závazkům od zúčastněných stran, aby byla zajištěna aktivní účast a efektivní implementace. Plánuje se vytvoření online platformy pro usnadnění výměny informací a zapojení zúčastněných stran.

4. Panelová diskuze

Panelová diskuse se dotkla digitální transformace, mezisektorové spolupráce v obranném sektoru a na Ukrajině, výzev v leteckém průmyslu a podpory inovací.

Flavio Fusco hovořil o zavádění technologie digitálních dvojčat v leteckém průmyslu a zdůraznil její transformativní dopad na návrhové procesy a interakce v dodavatelském řetězci. Digitální dvojče je virtuální replikou fyzického objektu, která umožňuje monitorování a simulaci v reálném čase. Tento posun je významný nejen pro fáze návrhu a provozu, ale také přetváří způsob, jakým dodavatelé spolupracují s většími výrobci. Ačkoli tato technologie zvyšuje celkovou efektivitu návrhového a výrobního procesu, představuje také značné výzvy, zejména pro malé a střední podniky. Zejména menší firmy mají problémy s přijetím těchto pokročilých digitálních nástrojů, protože vyžadují investice a nové organizační struktury, jako je účast v digitálních inovačních centrech nebo žádosti o financování, což vyžaduje značnou administrativní práci a manažerské úsilí. Navrhl, že tyto výzvy by mohly být zmírněny vytvořením konsorcií, která by potenciálně vedla větší odvětví. Tato konsorcia by pomohla integrovat malé a střední podniky do procesu digitální transformace prostřednictvím sdružování zdrojů, sdílení znalostí a rozložení organizační zátěže.

Mélanie Durth představila jejich aktivity a projekty související s umělou inteligencí. Například klastr pracuje na vývoji a implementaci AI nástrojů pro testování a zpracování analýzy obrazu. Dále mají projekt zaměřený na aditivní výrobu, jehož cílem je zavést výrobní proces do výrobního řetězce v leteckém průmyslu, a také projekt zaměřený na vývoj IIoT (Průmyslového internetu věcí) ve výrobním řetězci.

Goran Basarac se zamyslel nad průkopnickým úsilím Chorvatska při integraci obranného a bezpečnostního sektoru do své strategie chytré specializace, které začalo v roce 2016. V době, kdy mnoho zemí Evropské unie ještě na takovou integraci nekladlo důraz, bylo Chorvatsko proaktivní v nasměrování svého průmyslu k využití Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) pro investice s dvojitým užitím. Chorvatsko také pracovalo na podpoře mezisektorové spolupráce. Uvedl příklad společnosti, která se původně zaměřovala na bezpilotní pozemní vozidla pro odminování. Tato společnost rozšířila své odborné znalosti do oblasti bojového inženýrství, konkrétně při čištění tras, spoluprací s firmami specializujícími se na bezpilotní vzdušná vozidla. Tato spolupráce vedla k vývoji projektu, který je v současnosti realizován na Ukrajině. Goran Basarac zdůraznil potřebu spolupráce na evropské úrovni. V Chorvatsku plánují rozšířit svůj dosah tím, že se prostřednictvím Evropského obranného fondu spojí s významnými hlavními dodavateli na evropské úrovni.

Niklas Schilling potvrdil celkově správný směr přechodové cesty pro letecký průmysl a zdůraznil její význam pro probíhající diskuse a práci v rámci klastrů a malých a středních podniků v Evropském leteckém klastrovém partnerství. Navrhl, že role klastrů by měla být výrazněji uznána a integrována do přechodové cesty. I přes tuto nedostatečnou viditelnost klastrů však považuje dokument za v zásadě solidní a dobrý základ pro budoucí práci. Je nadšení pro další přispění a připravenost reagovat na výzvy k závazkům.

Niklas Schilling při diskusi o současných výzvách leteckého průmyslu zdůraznil rozsáhlý nedostatek kvalifikované pracovní síly, od dělníků až po inženýry, kteří jsou nezbytní v různých částech výroby leteckých komponentů. Tento problém není omezen na jednu konkrétní sadu dovedností, ale zahrnuje celé spektrum talentů potřebných pro tento průmysl. Během pandemie COVID-19 zažil letecký sektor významný "odliv mozků", kdy mnoho kvalifikovaných pracovníků přešlo do jiných odvětví. Nyní je absence těchto pracovníků jednou z hlavních výzev při zvyšování výroby, aby bylo možné uspokojit rostoucí poptávku.

Účastník Mike Richardson se zapojil do diskuse, když byl v době webináře na služební cestě na Ukrajině, navzdory probíhající válce. Pro všechny, kteří chtějí spolupracovat s Ukrajinou, zdůraznil důležitost budování důvěry s ukrajinskými partnery. Jeho spolupráce s ukrajinskými partnery začala na akci „Clusters meet Regions“ pořádané Evropskou klastrovou platformou (ECCP) a vyvinula se do různých projektů souvisejících s optickými komunikačními systémy. Zmínil, že kromě financování Ukrajinci hledají především nové příležitosti a trpělivé spolupracovníky a že zájemci o spolupráci musí neustále navazovat nové kontakty, protože situace je dynamická.

Vyplývající z otázky zvýšené spolupráce mezi EU a NATO, se diskuse stočila k tématu standardizace. Goran Basarac zdůraznil obtíže při veřejných zakázkách kvůli standardizaci specifikací a technických požadavků napříč různými členskými státy. Tyto výzvy nejsou pouze technické povahy, ale zahrnují také sladění standardů mezi členskými státy, což je nutné řešit, aby se procesy veřejných zakázek v obranném sektoru staly efektivnějšími.

Na otázku, jak klastry stimulují inovace, Mélanie Durth vysvětlila, že jejich klastr funguje na dvou úrovních. Za prvé, na úrovni jednotlivých firem, kde podporují technologický rozvoj prostřednictvím specifických projektů. Za druhé, podporují spolupráci vytvářením aliancí s jinými klustery, zástupci průmyslu a technologickými centry. Goran Basarac a Niklas Schilling zdůraznili klíčovou roli koncových uživatelů. Goran Basarac sdílel zkušenost, že skutečný

pokrok v obraně často spočívá ve zlepšování stávajících produktů pomocí postupných inovací, spíše než v úplně nových průlomech. Niklas Schilling zmínil, že jejich úspěšné projekty byly obvykle řízeny praktickými aplikacemi a potřebami uživatelů, spíše než čistě teoretickými výzkumy.

Goran Basarac také poukázal na výzvy při podpoře efektivní spolupráce mezi obranným průmyslem a vládními obrannými institucemi. Nedostatek technicky kvalifikovaného personálu na Ministerstvu obrany v Chorvatsku brání schopnosti země adekvátně reagovat na inovace v průmyslu. Niklas Schilling navrhl harmonizaci inovačních snah na evropské úrovni, aby se optimalizovalo rozdělení zdrojů a financování. Identifikací a využitím specifických regionálních kompetencí lze efektivněji sdílet zdroje a vyhnout se redundantním projektům v různých zemích.

5. Možnosti financování

Nina Hoppmann, členka týmu ECCP

1. [Accelerating uptake through open proposals for advanced SME innovation](#); uzávěrka 20. listopadu 2024
2. [Non-thematic research actions targeting disruptive technologies for defence](#); uzávěrka 5. listopadu 2024
3. [EU-Ukraine Cluster Partnership Programme](#); uzávěrka 4. června 2024
4. Příležitosti pro malé a střední podniky: výzvy Euroclusters; zveřejněno dne [European Cluster Collaboration Platform](#)